

یکلی محبسوعہ

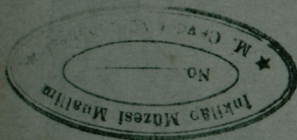
علم ، صنعت و اہموزہ دار ہفتہ لوی مجموعہ

مدیری : محمد طلعت

یو صاییدہ :

رفیقہ خالید	یان کلدیزم	سم . نہ . مخ	: قارا دہ کیز مسئلہ سی
صبا کونک آب	: یارا و تساند	یحیی کال	: انظر
آرام غالاتی	: تورکیہ یازینک منشای	کوربینی زارہ فواد	: باقی : حیات و طبیعتی
ابراہیم عماد الدین	: چتاق قلعه ایزلی	حلم ثابت	: تورکیلیک و اتاتار جینق (مابعد)
عاقل قوبوچی	: کندی کندبہ	نجیم الدین صادق	: روسیہ دہ قادینار
ا . سیفی	: کچہ	عمر سیف الدین	: پالکیز آفہ
مالر فیزی	: بہارہ ، مہتابہ قارشی	لطیف سناسی	: ششون
امسانہ مقبل	: پالان	مالرہ ادیب	: موعود حکم (مابعد)

خلق ادبیاتی نمونہ لری : خلق تورکولری ، اونونولش صحیفہ : باقیدن بر غزل

فیاتی : ۵ غروش

استانبول — لطیف مطبعہ سی

۱۹۱۸

ادبیات کلاسیک

باقی و زمان

باقی : حیات و طبیعتی

ایشته « باقی » ، کندی اعترافنه کوره ، صنعت حیانته بویه کیردی . بو اسناده قاج یاشنده اولدییی صریح برصورتده بیلمیورز . یالکیز اولک ۹۳۳ده لوعغدیغی ، « ذاتی » نك ایسه ۹۵۲ ده تولدیکینی دوشونهک اولورسوق ، هر حالده بو باشلانغیجک اون طقوز یاشندن ای اول اولدینیه قوتله حکم ایدمیلیرز . « ذاتی » نك دکاندنه طویلانان شاعرلر مخلفنه « باقی » ایجه برزمان دوام اتیش ، استنادک صمیمی تقدیرلرنی فازانغه موفق اولمشدی . حتی « قدیمی چنک اشکیمی دود ایلهک * جسم آتیش جانی عود ایلهک » مطلعنی انشاد ایتدیک زمان ، « ذاتی » یونی فوق العاده بکته نك برغزل شکلاشه . غاملا دی و دیوانه قویدی . یوحرکتی تحف بولانله : « باقی کی بر شاعرک شعربی اتمی عیب دکادر » دییه مقابله ایشدی . ایشته پوتون بوجهنلر ، بزه ، باقینک هنوز اون یدی اون سکز یاشلارده اکیکن استنبولک ادبی محفللریده اولدغه طایندییی کوسه رییور .

« محمود عبدالباقی » فاتح مؤذنلرین بریسنک صلیندن ۹۳۳ ده استانبولده دنیا به کلشیدی . قنبر و باغی برعالمیه منسوب اولدینی جهته ، ایونی اونی برسراج یانه چیراقغه و یردیله . حیانتک بو مششوم تجلیسی کنج ، ضعیف چو جوغک فطرتنده کی بویوک قایلیق سوندرمه دی ؛ سراج چراقلندن مدرسه بیه تالادی ؛ واوزون مدت او دورک بالی باشلی عاقللرندن قرمانی زاده محمد افندیین استفاده ایتدی . « اخوین » نامیه معروف اولان قرمانی احمد و محمد افندیلرک درسنه باقیله برابر ، ایلریده بویوک بزر موقع صاحی اولان معلقره لی شاعر « یحیی نوبی » ، شاعر اسکوبلی « والی » ، مورخ « خواجه سعدالین » افندیلرده دوام ایدییوردیلر . آرتق بوسیرالرده یاولاش یاولاش شاعرلر آراستنده بر موقع قازانغه باشلاوردی . استادی محمد افندی ایچون تنظیم ایتدیک « سبیل » قصیده سی ، اوزمانه قدراسمی بیلمی برچوقلرینده بو کنج شاعری طاینتشیدی . اوزمانکی مدرسه تحصیل ، مختلف درجه لره آیریش اولدینی ایچون ، اوزون سورهدی . « باقی » ۹۶۰ ده ، سلطانیه مدرسی قاضی زاده شمس الدین احمد افندیکی مجامعه انشاد ایدرک اوایه دوامه باشلا دی . سلطانیه نك نیرنده کی ایک

حیانتک صوگ زمانلرنی دانه سنی بر لوری به یازدینی ایصارلامه قصیده وغزللره نامینه چالیشان بویوک شاعر « ذاتی » نك ، بائزید جامی حولیتدکی کوجو چک رملی دکانتنه ، برکون ، چو جوق دینه چک قدر کنج ، اسمر ، ضعیف بر دلیقانی کلدی ؛ وکوللرنی نسنه یازمقدن زیاده کنج شاعرلرک تازه غزللرنی اوقومشاله کچیرن اختیار استاده ، طبیی برحیو پینله ، ایلک سوله دیک شوغزل تقدیم ایتدی :

هرقن کولکومه فکر عارض دلبر دوشبر
کویا سمرانه عکس برتو خاور دوشبر
کر نولورسم حسرت قدیله اول سروک بی
بر بره دفن ایلکوز کیم سابه عرعر دوشبر
آنک ایچون وارمنم بر کویکه عریان اولوب
خاک راهک قورقارم چانا کوزمدن تر دوشبر

صنعت حیانتک تورلو تورلو حاللرنی بیلن « ذاتی » ، بو قدر کنج بر چو جوغک بویله منتظم ، قصوریز وکوزدل برغزل یازمه یله چکنه هیچ احتال و بره یرک ، اوکا اتخاک دنیا ده و عقیده کی ضررلرندن اوزون اوزون بحث ایتدی . لاکن بوسر دلیقانی ادعا سنده اصرا و ایدییوردی . نهایت ، « ذاتی » دیوانی آچاراق اونی امتحانه قالیشیدی ؛ و عجمو پیتندن برقانداها قیزارمش اولان کنج ، دیوانده کی کوزله پارجه لری ایله برز بر کوستردی . شیه سز ، بوضیف دلیقانی شعردن اکلیوردی ... او بر کلشیده کنیردیک ایک معنی دار پارچه ، « ذاتی » فی ارتق بوسبوتون تطمین ایتدی ؛ و اختیار شاعر ، اوزون سنلرک تجر بیسه ، یتیشه چک حقیقی بر صنعتکار قارشیشنده اولدینی آکادی . بویا پارجه لرک بریننده کنج غزلی « ظریفانه و لوندانه بر شعر طرزی » نه میال اولدینی اعتراف ایدییور ، دیکر غزل ایسه :

توله دهر ایچره نشام یوغیسه عتقار
نه تحب سبیل کی چاغلامسه دریا م
کوزه کوسترن ایسه طلمکی بی هرانا
که نظر فرق ایدیک هر بنده اعلام
مصراعیلرله پک مغروانه باشلاوردی .

بویوک مدرسه داها اوسنه ایتداسنده غاملا نه بیلمش ، و برته قاضی زاده ، دیکرینه ده معمار زاده تعین اولونمشدی . قاضی زاده ، علمک حیثیتی هر شییک قوننده طلوتان جدی ، وقوز برآدامدی ؛ باقی اوانک یاشنده ایجه برزمان قالدی . ۹۶۲ ده قانونی سلطان سلیمان « تخموان » سفیردن عودقی مناسبتله باقی معائنطن برقدومیه تقدم ایدرک ، پادشاهک کندی حقنده لطفی استرحام ایتدی :

اول زمان کیم برنی مدرسه عالیه کلک
ایلهک لطف ایدوب احمد چلی به احسان
عرسه یخته کیروب جوهرش عرض ایشک
تیغ هر برمن شیمیدی قارلیدر عریان
نه وادد فضلا قاله جبر آتنده
کیم کوردیدرک اوله جبر حباب ایچره نهان

بو مناسبتله ایلک دفعه اولارق حکمدارک الفتاته مظهر اولدی . ۹۶۳ سفیرنده قاضی زاده ، فضیل افندی بریه حلب قاضیسی اولدینی زمان ، کنج صفتونه ده برابر کورتوردی ؛ باقی او زمان حلب بکلر بیکسی بولوتان قباد باشاه هلال قصیده سی ، قاضی زاده یه رایئسیس تقدم ایتدی . حبلده بولوندینی صیراده استانبول حاکمیه تقیبا ایدییور ، بوراده کی دوستلرله مکتوبلاشیلوردی . حتی ۹۶۶ ذی الحجه سی صوکرلریده سلطان سلیمان شراب کتیرن کیلرک استانبولله غلظه آراستنده یاقلیما سی امر ایتدیک زمان ، آرقاداشی « عاشق چلی » یه ، دیکر اوچ غزله برابر « رمیخانه فی قطع ایتدی تیغ قهری سلطانیک » صوکی آراسن کیدی . استانبول و علاطانیک مطاعلی برمنظومه ده کوندومشدی . قاضی زاده افندی ۹۶۷ ذی القعدة سنده حلب قاضیایندن استعفا ایدینیه ، « باقی » ده اونکله برابر استانبولده ونکمه مجبور اولدی . یوله قونیه به اوغرا دقاری اسناده « ابوالسعود زاده محمد چلی » ایله کوردوشش واوندن یایاسته خطابه برده توصیه ایلدی . بو سایه ده ۹۶۹ سفیرنده داشندن اولدی ، ایک سنه صوکراده [۹۷۱ رمضان] ملازمی قید ایدیلرک دفعه یکری بش آچقه ایله برمدرسه به تعیننه فرمان صادر اولدی . آرتق « باقی » پادشاهه ، سلطنت ازانکه ، رجال و علمایه تقدیم ایتدیک مصنعه قصیده لره ای قونلی بر موقع قازانش ، و دورک بویوک برشاعری اولارق

داها کورمش اولدی [۶۷۳ جادی الاولیسی].
یه بو سته حکمدار کندینه بر نسته « کشف
کشاف هداية ، اکل » هدیه ایندیکی زمان ، تشکر
ایچون شو کو چوک قطعه یی تقدیم ایدی :

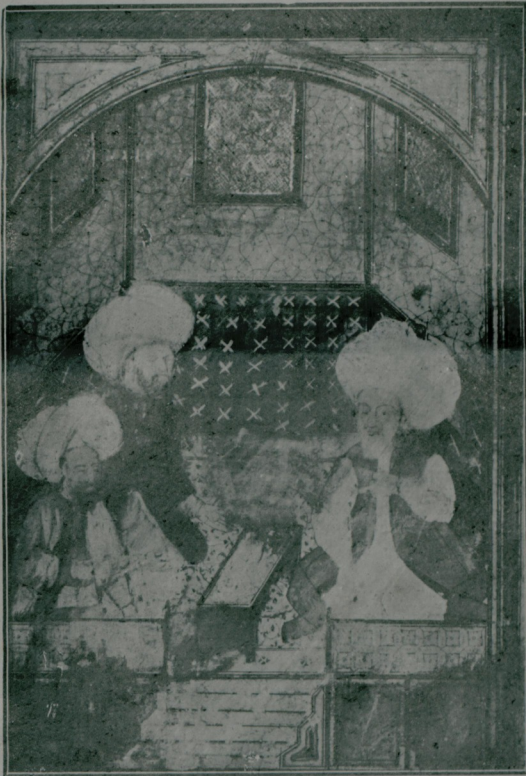
ایله یی « کشف » ایله اظهار کرامت کرمک
ایندی مشکلمرض خواجه احسانک حل
کیمه کم رهبر اولا بدوقه احسانک
بولنه قارشى طوتار شمع « هداية » مشعل
کرچه کاملره عالمده نهایت یوقدر
منت الله سنی جلدن ایش اکل

طایفه شیدی . اولیه یو یوک برصنکار اولامقله برابر ،
صنعتن پک ایی آکلیان قاتوق سلطان سلیمان ،
« باقی » نى کندى عثمم سلطنتک اک یو یوک مترنی
عد ایدییور ، اوکا برچوق الفغانلرده ، احسانلرده
بولویوردی . او صیراده روم ایلی صدی بولوتان
« حامد افندی » ، باقی ک دفعه بکیری یی آخ ایله
برمدرسه یه تعینه دائر فرمای قاتونه موافق اولمادی
چهنله اجرا ایدوب ایتمه مکده متردد ایکن ، مکرر
وقطعی خط هاونولر نتیجه مند شوال نهایتنده اونوز
آخه ایله سیلیورده بیری پاشا مدرسه سته تعین
ایدیلدی . ایزتی ییل [۹۷۲

ربیع الآخر] اسکی شخصیاتنک
مثله استانبولده مرادپاشا مدرسه سته
قل اولونه وق ، استانبول حیاته
تکرار قاولودى .

آرتق « باقی » استانبولده رفاه
وسعدات ایچنده یاشیوردی .
حکمدارک وسکومت رجالتک
الفغانلرته مظهر اولماسی ، ادبی
شهرتی بر قانداها آرتیرمیشدی .
سلطان سلیمان یازدیغی شمرلر اوکا
کوشه دیور ، « تبع انسون »
دیهه فرمانلر یوللاوردی . باقی
بو امرلره امتثال ایدورک نظیره
یازدیقه یاخود یقصدلر ، غزالر
یوللادیقه ، طبیی چوق سمیجانه
جائزله مظهر اولیور ؛ وشکرانی
« لطفکدن ایردی باقی به رنگین
فلوریلر » کویا صاحبلدی مجلسه
بردستال کل « کی پتارله دامیه
چالیشوردی . حتی سلطان سلیمانک
مقریرلرکن بعضیلری ، پادشاهک
پوسوکی شاعرنی صاحب ایدینه
جکندن فورقه پاشا لاملردی .
لاکن باقی ، بوتون یو اندیشه
پیکانه ، استانبولک اوزمانکی جانلی
کورولونو عالمزنده حقیق بر رند ،
بر عاشق حیاتى سرزیروردی .
ابوالسعود کلباسی حسن آغانک
اوغلی کتچ وکوزده شاعر « روسی »
استانبولک برچوق رجالی وشاعرلری

کی « باقی » فیده تسخیر ایشدی . کندى عشقه
آنتلی غزالر یازان بو یو یوک شاعره برالفات اولق
اوزده ، « روسی » برغزلنده « نوله بدنام عبت اولسم »
روسیا باقی قاور چون ابو آد « پیتی سوله یخه ،
« باقی » نمونیندن اوچ نظیره یازدی . بو نظیره لرك
ایلمکنده « بی یاد ایله دلا حیا ایندک » تولدیلر کتیدیلر
اما حساد « بیتی نمونیتی کوسه یزیروردی .
ایزتی سته « باقی » کون آخه ترقی ایله ازمین
پایسه نائل اولق صورتیه پادشاهک یکی بر لطفی

ابوالسعود افندی ، باقی ، نوعی

[اصلی علی امیری افندی کتبخانه سنده در]

نیت کیم لوح زر افشانه جرچک کچکه
صیحدم شمشه مهردن آلتون جدول
اوله وصفکله مزین صفحات ایام
طوله مدحکله کتبخانه ادیان و مال

باقی بوسته ، جه کیتمش اولان باباسنک وفاتیه ده
خبر آلدی [۹۷۳ ذی الحجه سی] . فقط بو خبر ،
اوقی ، قاتوق سلطان سلیمانک وفاتی قدر متأثر ائمه ده
درسه ک ، پکده مبالغه یه حل اولوناماز . « سیکتوار »
قائمی اوزون ، دغدغه یی فقط حشتم بر سلاطنتدن

صوکارا ، عظمتی اوردوسنک غلغلامسی ایچنده کوزلرنی
قایا یخه ، « باقی » حیانه کک ک قوتلی استاد کاهندن
محروم قالمش دیمکی . ولی نعمتی حیانه اولدیقه
موقنندن ، اقبالندن ، استقبالنن امین یاشیوردی ؛
فقط آرتق یکی برجهولیت عاتله آتیا یجق دیمکی .
« باقی » بوتون یو اندیشه لر آراسنده ، پوره کندن
قویان مام صیحه لرنی ضبطه مقتدر اولامادی ؛ وداها
میدانه چققدینی کوندن بری اللردن و دیلاردن دوشه یی
مشهور مرثیه سی یازدی . تولن افندیسه قارشى
ددرین وصیعی بر مرپولیت پشله دیکنی کوسترنم
بو ایدی اثر ، عینی زمانده ، ی

حکمداره و صدراعظمه قارشى ده
ای بر انساب وسیله سی تشکیل
ایدیه یلیردی . لاکن « باقی » هیچ
بر حکمدارک کندینی اختیار پادشاه
قدر تقدیر ایدیه جکنه امین ایدی ؛
اسکی بمرورخک « میراخور فرهاد
آغا » دن نقلا یازدیغنه کوره ،
سلطان سلیمان : « پادشاهلیمک بر
قاج برندن حظ وافر و واردر .
بریده عبدالباقی کی بر طبع پاک
وجودی بولوب چقاروب اعتبار
ایله بکیمدر ، درمیش » . بوتون
تذکره و تراجم مؤلفلری بوخصور
صده متفقدلر . « عطائی » نک
بردن بره مبالغه یی کورولون شو
افاده سی حقیقه تمایله مطابقدر ؛
« مرحوم مزبورک اوائل ظهوری
سلطان سلیمان خان حضرت تریک
عصر : عدالت عنوانلرته مصادف
اولغین تربیت لطف وعتنا یلری
ازهار رنگین اشعارنی شیشه قدر
واعتبارده بویا وشوق بهار الفات
وعاطفیلری هزار نغمه سنج طبع
نکته کذارنی مثال مرغ سلیمان
شاهسار اشتیاده کویا قیلشیدی .
هرچند بارکاه سلیمانی به نوباوه نظم
آبدار عرض ایلسلر دوحه عنایت
شهر یادی ازهار کون کون درهم
ودیناری نثار ایتکدن خالی دکل
ایدی » [۱*] درس تریکی وصعت
عالمده زبانی اولان « نوعی » ده

مشهور بر قصیده سنده :

نوعی به لطف ایت معین اول کیم ظهیر وقت اوله
باقی سلطان سلیمان ایتدی سلمان زمان

[۱*] ذیل عطائی ، ص ۴۳۷ . بو خصوصده
سلطان سلیمان قاتونیک دیوانته و « فوری » نک
« اخلاق سلیمانی » سته باقکر . مشارالیهک باقی وسائر
شاعرلره ملاطفه لریته دائره ده اسکی مجموعه لرده بعضی
قیدلره تصادف اولوقمده در .

شول دلکه جام کي ال اوزه طوتاردی جی
دست زمانه برله جالدي حرف کي

فريادي چيقارمقندنده کندي آلامبوري . نهايت
طالبينه امدادنه بيشيرکي اولدي ؛ ۹۸۴ شعباننده
«قره چلي زاده حسين افندي» برينه بخش آتجه ايله
ادرنه سليههسته تعين ايديلي ، لاکن برکون
سوکرا بومر تغيير ايديلهک هميره زاده «سلطان
سلم قدیم» مدرسهسته تبديل وسلي ادرنه سليههسته
تحويل اولوندي . ۹۸۷ عرمنده «پروزي افندي» برينه

مکه قضاسنه رضا کورتديهده
۹۸۸ ربیع الاولنده اورادن
قادريلديق برينه ادرنهدهن «مظلوم
ملك» ترفع ايديلي ، فقط بر
آي سوکرا همي برل رنده ابقا
اولونديلر . شعبان اوزنه رنده
«مظلوم ملك» برينه بيک آلتون
ترقي ايله مدينه منوره قضاسنه تبديل
اولوندي . ۹۸۹ شوالنده مأمور شدن
عزل ايديلهک موقتي «ميرزاخدم»
براقعه جبور اولدي ۹۹۰ جادي
الاحره سنده اوقدرسودکي استابوله
کيردي . مکدن کلدکي زمان ، ترجمه
اغش اولدي «قطب مکي» نك
«الاعلام في احوال بلاد الله اهرام»
آدل مشهور اثرني منصوف مزاجلي
حکمداره تقديم ايتشدي . يوسف
ينه مختلف غزالر و قصيده ليله يواش
يواش حکمداره انتسابه باشلاذي
۹۹۲ رمضانده قدر کچهسي ،
«ملاحضه افندي» دن اغزال اين
استابوله قاضيلغه تعين اولوندي .
لاکن اوزمان ، دولت ايشلري
وغزل و تعبيرلر هرکون اسن روز
کارلره کوره دکيشوردی . يوسفله
۹۹۳ عرمنده اغزال ايتدکن
سوکرا ، ۹۹۴ رجبنده تکرار
«ميرزاخدم» ک برينه استابوله
قاضيسي اولدي واورادهده اوزون
مدت قايمايرق اوسنه نك ذي القعدة
سنده ، ترفيعا ، «بهاءالدين افندي» دن
اغزال اين آتاپولي قاضيلغه نائل
اولدي . ايکسقه قدر پوراده خدمت

ايتدکن سوکرا اغزال ايدهرک برينه «دکه» جي زاده
افندي» نجدي [جادي اولي ۱۹۹۶] . فقط پومعزوليت
دورمهده پک جوق سورمهدي ؛ ۹۹۹ رجبنده
آتاپولي قاضيسکري ، نام برسته سوکرا ده «زکريا
افندي» برينه روم ايلي قاضيسکري اولدي . آتجق ،
شيخ الاسلاملغه برخطوه قاضي جالده اون آتاپامارق
غني سته نك شوالنده قاعده اختيار ايتدي . سلطان ساين
ايله سلطان سليمک صبيهي تقدیر برسته ، برجوق لطفه برسته

غنا صدرنده کي مغرور ونا آسوده سرورندن
فتا برنده خواب آلود اولان سستانه من بکدر
های اوج عزت کيي غيرتزدن اي باق
محبت شمعنه شهر ياقان پروانه من بکدر

ايکچي سلطان سليک : «بم طبع سليم ياده
ککونه مائلدر» مصراعي شعرا اغزال ايتديکي هرکسيه
معلوم اولدي ايغون ، «باق» نك دشمنلري يوقاريکي
غزلدن اونک سلطان سايهي اوغلنه ترجيح ايتديکي
نتيجه سي چيقارمشلردی ، خارجي تقينلره پک قولايقله

پيتله ، ختمش حکمدار ايله بويوک شاعري آراسته کي
پورابطه يي آکلاتيور .

باباسي کي صنعتکار ، صنعت پرست ، فقط ذوق
و صفاهه صولک درجه جلوب اولان ايکچي سلطان
سليم نخته چيقار چيقماز [۷ ربیع الاول ، ۹۷۴] ،
«باق» يکي حکمداره قارشى شاعراک و نطيفه سي
ايغا ايچون ، درحال :

محمدالله شرف بولدي سبه ملك سليمان
جلوس ايتدي سادات نخته اسکندر ثاني

مطالعلي بر قصيده يازهرق تقدم ايتدي . فقط بونک
برتاثيري اوياماش اولاجق که اوسنه
جادي الاولينده مرادشاه مدرسه
سندن انصالي ، و برينه ، او ائشاده
دوم ايلي صدری اولان «معلم
زاده» نك خندوي محمود چلي نك تعين
کوردی . زوالاي شاعر ، هيچ
قصوري اولما ديفي حالده ، ولي نعمتک
ارواحالندن بری قورقديني عاقبه
اوغرامشدي . هه نه دنه بودايار
دوري پک اوزون سورمهدي ،
۹۷۷ صفرنده «عبدلواسع چلي»
برينه محمود پاشا مدرسه سته ، ايکي
سنه سوکرا [۹۷۹ ربیع الاول]
ايوب مدرسلکته نائل اولدي .
«عطائي» نك روايته باقيلرسه
اوپده بولوندي صيراده «اول
کزين اصحاب کرامک نقل ايله ديکي
احاديث شريفه کوهرن نظاي هم
ايدوب ترجمه» ايله مشدر . آرتق
«باق» بويک دور ايلهده ايجه
استيئاسه موفق اولشدي . صيراييله
ترقيده ايدهرک ، ۹۸۱ عرمنده
عبدالفی افندي برينه صحن مدرسي
اولدي ، و نه اوسنه حکمدارک
مجلسلرینه دعوت اولونمه باشلاذي .
حکمدارک بر ايکي غزالي تخميس
اغش ، مختلف وسيله لره قصيده
غزل شکنده مديهلر تقدم ايله
مشدی . ايرتسي بيل ، اوچچي
سلطان مرادک جلوسندن سوکرا ده
[۸ رمضان ، ۹۸۲] موقته خلل
کلهدي . ۹۸۳ رجبنده آغازده

برينه سلهاييه مدرسه سته تعين اولوندي . لاکن
هيچ اويا ديفي بر صيراده ، يني تعينندن بر اي
سوکرا ، مدهش بر اقترايه اوغراي : «عطائي» نك
روايته کوره دشمنلري ، «نامي» نك مشهور برغزالي
تحريف ايدهرک «باق» به اسناد ، و بادشاهده اغفال
ايتديلر . سلطان مراده عرض ايديلن غزل شو
شکله ايدی :

جهانک نعمتندن کندي آب و دانه من بکدر
ايلاک کاشانه سندن کوشه و برانه من بکدر

شاعر عبيدي

[اسم علی امیری افندی کتبخانه سنده در]

فایلان اوچچي سلطان مراد پوکافنا حالده حدندندي
«باق» في عزل ايدهرک برينه «سان افندي زاده
مجد چلي» بي تعين ايتدي ؛ زوالاي شاعر نام
سوزولک اوزره ايکن ، بو غزاک اسي مجموعه لره
استابوللي شاعر «نامي» نك اولارق کوسترلديکي
حکمداره عرض ايديدلي . يوسف محقق بر تپلکدن
قورتولشدي ؛ فقط ، تون حکمدارلرک مجلسنده نهمعود
کونلر کچيرديکي خاطر لايهرق او اقبال زمانلري بوسينه
معزوليت کونلرله قارشيلاشد برنجيه ، دهرين برتاثرله :

مظهر اولان «باقی»، اوچینجی سلطان مراد زماننده علم بایرلیک اڤ بوکسارته قائل اولمیشدی. حتی قصیدهلرندن برنده شکرانی شو صورتله اظهار ایدیور:

باقی به اشعاف احسان ایلدهی شاه جهان
اول کرم کیم شه سلم و خان سلیمان ایلدهی
آلار ایلدی خاکدن افلاک کچه سرفراز
مئلن شاه جهان ایوان کیوان ایلدهی
خدمت خاک جنبندن کان قدر و شرف
سرفراز اهل دل نماز اقران ایلدهی

اساساً، روم ایلی قاضیسکرلکنه تعینی تحف بر تصادف نتیجه سنده اولمیشدی: باقی زندانه شهرلندن دولای تکبیر اتمک غرضکارلانی کوسترن شیخ الاسلام «پوسنان زاده محمد افندی»، صرف کندی قاردهشی آناطولی قاضیسکرلکنه تعین ایتدیرمک حرصله، باقی خفته اساسس بر ملایم شکیلاتوده بولوغندی؛ باقی بوی خبر آتیه، کندی بولوشده برکون هرابیکسی علیندهده هرچوق سوز سوبولهی. بو سوزلر پوسنان زادهی فنا حالده قیزدردی و بو حدت ساقهسیه «اگر باقی برنده فالیره کندینک استعفا ایدمچکی» سوبلهی. صدر اعظم «سیاوش پاشا» ایله پادشاه خواجهمی و شاعرک درس شریکی «سعدالدین افندی» باقی التزام ایدیورلردی، باقی، پوسنان زادهدن اول داورانوق مسئلهی اولره خبروردی؛ بونک اولزرنه پوسنان زاده عرب ایلدهلرک برینه زکریا افندی کیدی و باقیده روم ایلی قاضیسکرلی اولدی. لاکن، اوچ آی سوکرا بردن ره تقاعده سوق ایدیلبنجه، جوق منظر اولدی، اختیاری سببیه ربه و موقع حرص برقاندها آغوش اولان اسکی زند، دریدل شاعره، بر کوشهده اونوتولش برحاله اونوتوق جوق دوقونیوردی. هله، ایرتسی سنه وفات ایدن زکریا افندیکن برینه پوسنان زادهنک تکرار مشیخته کتیریلدی، پوتون امیدلری قیرمیشدی. نهایت اوچینجی سلطان محمد جلوسی [جادی الاولی ۱۰۰۳] اختیار شاعری یکیدن امیده دوشوردی. دیوانک شمعهمسی، ربه و موقع ملطعتسی بر تورلو اونوتا میوردی؛ دورک اڤ بوک شاعری اولقی مناسیتله تقدیم ایتدیک قصیدهلرده، یکیدن موقه یکیمک حرص و امید کورونکده ایدی:

باقی دعاچی بیر فولک کلدی خسروا
ایر جناب حضرتکک عرض افکار
موروشدر جنابک ملوک ملایک
لایق دکل که جور زمان ایدم خوار و زار
سدننده خامه فضل و بلاغت نهالیدر
مدح و شای شاه جهان آک برك و بار

طالعکله یجه برجنک وجدال ای باقی
عاقبت کوکب چنک سنی دیوانه چکر
دولت شاه جوان بخته دعا قبل که سی
کیسه چکمز ایلری همت شاهانه چکر

یاباسته و ددهلرینه سترلجه خدمت ایدن، عثمانی سلطنتک برکوشمبنده «سلطان الشعرا» عداولوناجی قدر کتیش بر شریعت قازانان اختیار، مضاعف قاضیسکرک بوتیمسی هان اسعاف ایدیلدی؛ و «باقی» حکمدارک جلوسی آینه «سنع الله» افندیکن برینه تکرار روم ایلی قاضیسکرلی اولدی؛ حتی او آزالقی اوستریا سفیرنه کیتک اوزره تدارکده بولونان صدر اعظم فرهادپاشانک سقوت سنان پاشا طرفدارلرله برابر اوزدیمیشدی. لاکن، اوستریا الحاح سنده اونوز بیک آلتون مقابلهده صدر اعظم سنان پاشایه رفقی فرهادپاشانک قتل ایچون فتوا اویرمک کی اخلافسزلدن چکیمبنش شیخ الاسلام پوسنان زادهک اویونیه انفصال ایتدی و موقعی پوسنان زاده معضلی افندی به برافندی. و فیتله مشیخدن عزله باعث اولهین موقی افندی، نهایت انتقامی آلمشدی.

تکرار اونه چکیم «باقی» دائماً پایدینی کپی بو سفرده قصیدهلرله پادشاهه یاوارمه باشلادی:

النفات ایلهمه آکفهر سن ای باقی
همک مرغ هاوونی هادن بوکک
دستکیرک بنه شاهننه دوران یازاشور
ساق دور فاک جام صونارسه ال چک
یعنی سلطان جوانخت محمد خان کیم
برده مدای بشر کورکده شا خوانی ملک

درد و محنت چکمه درگاهنده ای باقی بو رو
عرض قبل بیلیمزه حالک حضرت سلطانا کر
بر کدا همیانیز لایق کورورسه حکم آتک
ایشکینده نانه محتاج اولدین هممانا کر

بو صوک قصیده نهایت تأثیرنی کوستردهک باقی اوچ سنهک بر استرات دورمسندن سوکرا «قوش یچی افندی» نلک برینه تکرار روم ایلی قاضیسکرلی

اولدی [رجب ۱۰۰۶]. اگر خواجه سعدالدین افندیکن پادشاه نزدنده کی بو بوک نفوذی مانع اولما سیدی، پوسنان زادهک وفاتنده، «باقی» سندن بری بکلدیک بو صوک مرتبه به سعدالدین ایلجادی. اوچینجی سلطان محمد، خواجهمی سلطان افندیکی بو مقامه مناسب کوردیک حالده، صدر اعظم خادم حسن پاشا بو انتخابی برتورلو ترویج ایتمک، ایکی قاضیسکردن یعنی «باقی» ایله «قره چلی زاده» دن برینک تعینی خصوصنده اوچ دفعه تبلیغ کوندردی. لاکن سعدالدینک نفوذی، بک طبیی اولارقی، صدر اعظمه تفوق ایتدی؛ صدر اعظم - بیک شیخ الاسلامک دعوایوتیه - اعدام ایدلکدن سوکرا «باقی»ده اوزون مدت موقفند قلامادی؛ و ۱۰۰۷ مخرمنده، صوک املنه قائل اولاماقدن طوغان پریاس ونومیدی

ایچنده استعفا به مجبور اولدی. آرتق یاشی ده ایدن اقبیه ایلرله مشدی. اسکی درس شریکی سعدالدین افندی ۱۲ ربیع الاول ۱۰۰۸ ده ایاصوفیه جامعنه مولده کیتک اوزره ایکن خفته تولو ورنجه، «باقی» بر مدت ایچون تکرار ایدمه دوشدی؛ فقط «سنع الله افندی» نلک تعینی بو صوک امانی بر داهای قیردی. ذاتاً ضعیف، خسته قلی، سینیرلر بر آدمی؛ سیاسی حیثتده کی خسرانلر اونی براز داهای بورمش، سینیرلر برمش، اختیار لاشمیشی. خواجه سعدالدینک وفاتندن سوکرا تورلو تورلو نسته قلم کوستردی. نام نفاقت دورمسنده ایکن برکون، هر نه صنه، اوندکی کجایه لرینه، خدمتچیلرله قیردی؛ و اولری ایلده کیتک دوکک قایلیمیشی. فقط بو عصیلک خسته لغتک نکس انقه سببیت وریدیک جهته تکرار یا تاغه دوشدی؛ و روضانک یگیری اوچینجی جمه کونی تولدی.

تولوم قارشیمنده هر تورلوشخصی منافقنار صوصار. درت پادشاه دورینه اڤ قیمتی اثرلرله شرف ویرن بو بوک شاعرک تولومی، استانبولک پوتون فکر و صنعت کلمهده دهرن بر تأتم اویانیدیشی. پوتون دولت ارکانی، وزیرلر، عالمر، شیعیرلر، شعر و صنعتله علاقه سی اولان بر جوق کیسهلر، اختیار قاضیسکرک صوک خدمتنده بولوقی اوزره فاع جامعنه قوشوب کلمشیدیلر. جنازه نمازنی، شیخ الاسلام «سنع الله افندی» بالقات قیلدیردی؛ و کیم بیلیرنه حوزن بر تصادف اثری اولارقی، مرحومک:

قدربکی سنک مصلاده بیلوب ای باقی
دوروب ال باغلاهلر قارشیکه یاران صف صف

پشتی او قودی. سوکرا تابوت بو بو بوک غلبه قی آراسنده تکبیرلر و تهلیللرله، اذرله قایمسی طیشنده اویبه کیده جک پول اوستنده اعل افندی چشمه سی یاقینده حاضر لاشش اولان مقبره به کتیرلرک دفن اولوندی. «اولیا چلی» مزار طاشی اوستنده چلی خط ایله «هادی» بغدادی «باقی» کنده شواترینی محکوک اولدین سوبیلور:

[*] «... وفاتنده اذرله قایمسی خارچنده امیر ایتدی وداع فانی دنیا به بیک سکرده مویته لفظاً و معناً تاریخ یازدی هادی (...). باقی افندی کیتدی عقابه بیک سکرده [*]

[*] «... وفاتنده اذرله قایمسی خارچنده امیر بناری تکیه می قیرنده بر صغه اوززنده دفن ایشکدرک سنک مزارنده چلی خطایله عمر تاریخی شورد. گفته هادی» بغدادی، «الح» [اولیا چلی، ج ۱، ص ۳۶۸]. فائق رشاد بکده «تاریخ ادبیات» نده مأخذ تصریح ایتکیمیزن اولیا چلیکی قلامدسی تکرار ایدیور. باقی ایچون یازیشی اولان وفات تاریخلری بک چویدر. بونی کوسترمک ایچون تصادف ایتدیکز تاریخلردن بعضیلری نقل ایدمک:

شمال تورکيزده

تورکچيک و تاتارچيک

مايعد

«بزم بوتون تورک اوروغلرخي برلشدرمه يي دوشونديکمز کي روسلرده بوتون اسلاو شعبلرخي طولامغه قالمشملردي. فقط يوورودمديلر: بوتون تشيتلري، دوستلق و اتحاد ريشه دشمنلق ايله قان ايله نتيجه لندي. نهايت روس، بلغار، صرب، قاراداغ، چي، له... هپ کندي باشلرخي قالمقن باشقه بر چاره بولمديلر. بزده اورتق يکي باشدن بوله خطالره دوشيم. تورک اوروغلرخي (ايللرک) کندي ايستکلري کي تکمله دوغري يورومه لرخي سربست ييراقم... بناء عليه مادي، «تاتار مختاري...» شکنده تصحيح ايدلم. ديور، ع. شرف افندي غني افندي به اشتراك ايدسيور. تورکستان، قافقازيا وساير برلده بولونان تاتارلر مختار به اشتراك ايتکلري حالده بزم ياق باشيزده کي قازاقلر (قيرغزلر) تورک تاتار جنسندن اولدقلري حالده مختار به اشتراك ايتک ايتسييورلر. بولنلردن يوکيلير شيمدي به قدر اوقا عهده شرعيه سني طابق خصوصنده بزمه برابر ايديلر. فقط بودغه ملت مجلسنه وکيل کوندمديلر. آرتيور و غده کي قازاق قونغرهي مي، مدني ايشلرده بزدي آري حرکت قرار ويردي. روسيه ده بولونان باشقيرده تيتير، ميشير، نوغاي، قازان تاتارلري ترده بولونورلر بولونسلر، بو مختار به اشتراك ايدسييورلر. اوت، بوکون باشقيرداق مسئله سي يوق دکل، فقط بونک مي بر حرکت اولدني سوله من. طر اوق مسئله سي حل ايديلير ايديلر آزاده نزاع قاليه جني. باشقيردل آري ديللري، آري ادبيات و مدنيتلري بولونديغي ادعا ايتسييورلر. «ديور. علمادن ضيا حضرت: «شمال تورک مختاري» ديهلم، تاتاره قالا نه لزوم يوق. بويوک برتورک ملت واردر. او پارچه لاماز، او بردر، ايل، شعب عصيتله اونک او بويوک ملتک داغ ايله سته طرفدارق ايدمه من. جناب حقا قرآن کرينه: «ثم لا يكون امثالکم» آيت جليله شير ايديلش اولان بويوک توران يک باره اولدق قاجلقدر و قالايدر» ديوردي.

عمر تيرغول افندي: «روسيه ده بولونان تورکلر اون بيش سته دن بري خيلي تکامل ايتدي. اجتماعي حيات، شعورلر حرکت باشلادي. اولاري حقيق معاسيله نمکتب، نه مدرسه، نه ده مي محنته و موسيقيمز واردي. شو اون بيش سته طرفنده بولنر خيلي ايلرلدي و بولنه قونيلدي. اوت بولنرک بولنه قونيلدي خصوصنده تاتارلرک چوق مختاري و قونلدي. فقط ميدانه کن وکلچک شي يالکيز تاتارک دکل، بلکه بوتون تورک اوروغلرخيک مي ماليدر. مي صحه لر مزده باشقيرده موسيقيسک بويوک رواي واردر. تاتار، تيتير، ميشير هيسي بو موسيقيده مي

اهال و تسيله يکي اوزون سنه لر، اوليا چليک وور ديك جلي يازيل، ايري قايوقلي مزار طاشني اورنه دن قالديرمشدر. بويون، اويون ادرنه قاپنيه يادن قالديرميسز يول اوستنده چليک، ابن کاک، خطاط اسماعيل زهدنيک مزارلري کچيدکن صوکر، اوززنده وفات تاريخي اولدق «۱۰۶۲» يازيلي اسطوانه شکنده بويلي برطاشه تصادف اولونورک، ايشته عثمانلي «سلطان الشعرا» سنک مزار، استانبولک او خراب، متروک، باقيسز کوشه سنه در...

کوسبي ي زاده محمد قزاق

اوتوناش حقيقلر

غزل

چنده سروي قد لستانه بکزتم
نهال دلبر نازک ميانه بکزتم
ديار رومه کستاناي ايلدم تشيه
بنشه زاربي هندوستانه بکزتم
صبايله حرکات کوروب نهالارک
تواضع اهلي بر نوجوانه بکزتم
صفای آينه آب جوي سیر ايتدم
مشفی مشرق شاه جهان بکزتم
کلی چنده سرب زهرمدن اوزره
سليم خان سپهر آستانه بکزتم
قونلده شاهد بختي کورنجه اول شاعی
شکاره نيجه ووران آرسلانه بکزتم
جال دولتي کل کبي خرم و خندان
بساط عشرتي کاستانه بکزتم
ادای باقي و صفده سلسيل صواب
رياض بختي باغ جنايه بکزتم

باق

قنايه وردی جسمى اسمى باقى قالدی عالمده

روح باقى ايجون اوقو فاتحه

کچدی باقى او رئيس شعرا

دون کچدی شعراي سلفک باقيسي

روح باقى اوله جنت مقام

مدد باقى افندي کيتدی بو دنياي فائيدن

انتقال ايلدی باقى بو فنا دنيدان

ديدی هاتق قابی بو مصراي تاريخ ايجون
بيک سکزده کيتدی باقى ايلکيز درديه آه

هاتق قدس ديدی عزتيا تاريخن

صدر جتنده مؤيد اوله دایم باقى